Hallintovaliokunta

Torstai 5.6.2025 klo 12.15—13.55

Läsnä
puheenjohtaja Mauri Peltokangas ps
varapuheenjohtaja Pihla Keto-Huovinen kok
jäsen Tiina Elo vihr (1, 2, 3, 4, 5) (6 osittain)
jäsen Petri Honkonen kesk
jäsen Juha Hänninen kok (4) (3, 5 osittain)
jäsen Christoffer Ingo r (1, 2, 3, 4) (5 osittain)
jäsen Mari Kaunistola kok (4, 5 osittain)
jäsen Anna Kontula vas
jäsen Rami Lehtinen ps
jäsen Mira Nieminen ps
jäsen Saku Nikkanen sd (1, 2, 3, 4) (5 osittain)
jäsen Hanna Räsänen kesk (1, 2, 3, 4) (5 osittain)
jäsen Joakim Vigelius ps
jäsen Paula Werning sd (1, 2, 3, 4) (5 osittain)
jäsen Ben Zyskowicz kok

Sihteerit
valiokuntaneuvos Minna-Liisa Rinne
valiokuntaneuvos Henri Helo
istuntoasiainneuvos Sanna Helopuro

1. Nimenhuuto

Toimitettiin nimenhuuto. Läsnä oli 13 jäsentä.

2. Päätösvaltaisuus

Kokous todettiin päätösvaltaiseksi.

3. Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Euroopan komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi rikoksen uhrien oikeuksia, tukea ja suojelua koskevista vähimmäisvaatimuksista sekä neuvoston puitepäätöksen 2001/220/YOS korvaamisesta annetun direktiivin 2012/29/EU muuttamisesta

Valtioneuvoston U-kirjelmä U 44/2023 vp

Valiokunnan lausunto HaVL 18/2023 vp
Liiteasiakirja Perusmuistio: Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi rikoksen uhrien oikeuksia, tukea ja suojelua koske

Valmis
5.1

Hallintovaliokuntaan on saapunut jatkokirjelmä UJ 8/2025 vp - U 44/2023 vp mahdollisia toimenpiteitä varten.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion aluehallintouudistusta koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 13/2025 vp

Toimenpidealoite TPA 17/2024 vp
Valiokunnan lausunto SiVL 2/2025 vp
Valiokunnan lausunto MmVL 7/2025 vp
Valiokunnan lausunto TaVL 11/2025 vp
Valiokunnan lausunto LiVL 3/2025 vp
Valiokunnan lausunto YmVL 4/2025 vp
Valiokunnan lausunto StVL 4/2025 vp
Valiokunnan lausunto TyVL 4/2025 vp
Valiokunnan lausunto PeVL 17/2025 vp
Muu asiakirja HE_13_2025vp_lyhyt_03062025_3.pdf / A4
Muu asiakirja HE 13_aluehallintouudistus_sihteerin täydennysehdotuksia.pdf / B4
Vastalause Vastalause HE 13_2025vp_ aluehallinnon_uudistus_Keskustan HaV-ryhmä 05062025.pdf / C4
Vastalause Vastalause HE 13 2025 SK (täsmennetty)_vihr_vas_05062025.pdf / D4

Merkittiin valiokunnalle jaetuksi: sihteerin täydennysehdotukset 4.6.2025 mietintöluonnokseen.

Valiokunta hyväksyi käsittelyn pohjaksi sihteerin täydennysehdotuksilla täydennetyn 4.6.2025 päivätyn mietintöluonnoksen.

Valiokunta kävi yleiskeskustelun loppuun.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä ed. Elo ehdotti ed. Kontulan kannattamana, että 43. lakiehdotuksen 15 luvun 2 § hyväksytään vastalauseluonnoksesta ilmi käyvässä muodossa. Ehdotuksesta äänestettiin mietintöluonnosta vastaan. Mietintöluonnos hyväksyttiin äänin 10-2, kahden edustajan pidättäytyessä äänestämästä.

Ed. Elo ehdotti ed. Kontulan kannattamana, että 273. lakiehdotuksen 135 § hyväksytään vastalauseluonnoksesta ilmi käyvässä muodossa. Ehdotuksesta äänestettiin mietintöluonnosta vastaan. Mietintöluonnos hyväksyttiin äänin 10-2, kahden edustajan pidättäytyessä äänestämästä.

Ed. Elo ehdotti ed. Kontulan kannattamana, että 288. lakiehdotuksen 191 § hyväksytään vastalauseluonnoksesta ilmi käyvässä muodossa. Ehdotuksesta äänestettiin mietintöluonnosta vastaan. Mietintöluonnos hyväksyttiin äänin 10-2, kahden edustajan pidättäytyessä äänestämästä.

Ed. Honkonen ehdotti ed. Räsäsen kannattamana, että lakiehdotukset hylätään. Ehdotuksesta äänestettiin mietintöluonnosta vastaan. Äänin 12-2 mietintöluonnos hyväksyttiin.

Ed. Elo ehdotti ed. Kontulan kannattamana, että yleisperusteluihin lisätään kappaleen 18 loppuun teksti: ”Sosiaali- ja terveystoimialan osalta sosiaali- ja terveydenhuollon valvon-

nan viranomaisrakenne selkiytyy, kun kuuden aluehallintoviraston ja yhden keskusviraston (Valvira) tilalle tulee yksi valtakunnallinen viranomainen. Ehdotettavan sääntelyn voidaan arvioida muun muassa yhdenmukaistavan ja sujuvoittavan lupa- ja valvontakäytäntöjä ja edesauttavan myös nykyistä nopeampaa ja asiantuntevampaa asioiden käsittelyä sosiaali- ja terveydenhuollossa. Uudistuksen nopea voimaantulo ja riittämättömät resurssit voivat kuitenkin vaarantaa muutosten asianmukaisen toteuttamisen ja sillä tavoiteltujen hyötyjen saavuttamisen. Etenkin haavoittuvassa asemassa olevien potilaiden ja asiakkaiden oikeuksien toteutumiseen tulisi kiinnittää huomiota ja varmistaa valvontaan riittävät voimavarat.” ja sen jälkeen uusi kappale seuraavasti: ”Myös varhaiskasvatus, koulutus ja kulttuuri -toimialan osalta laillisuusvalvonnan ja -ohjauksen keskittämisellä voidaan edistää lupa- ja valvontatoiminnan, käsittelyprosessien sekä tulkinta- ja ratkaisukäytäntöjen valtakunnallista yhdenmukaisuutta. Uudistukselle asetettujen tavoitteiden saavuttaminen ja tehokkaan valvonnan toteuttaminen edellyttävät kuitenkin riittäviä henkilöstövoimavaroja erityisesti siirtymävaiheessa, jotta toimintaa haittaavia katkoksia ei pääse syntymään.” Ehdotuksesta äänestettiin mietintöluonnosta vastaan. Mietintöluonnos hyväksyttiin äänin 10-2, kahden edustajan pidättäytyessä äänestämästä.

Ed. Räsänen ehdotti ed. Honkosen kannattamana, että henkilöstön asemaa koskevaan jaksoon lisätään teksti: ”Alueellisen ja henkilöstön yhdenvertaisen ja oikeudenmukaisen kohtelun kannalta on tärkeää, että palvelussuhteiden siirtymisissä ja henkilövalinnoissa noudatetaan samoja lainsäädäntöön ja hallituksen esitykseen perustuvia menettelytapoja kaikissa tilanteissa.” Ehdotuksesta äänestettiin mietintöluonnosta vastaan. Äänin 10-4 mietintöluonnos hyväksyttiin.

Mietinnön perustelujen kappaleen 14 neljänteen virkkeeseen lisättiin sanat ”uudistuksen toimeenpanon”.

Kappaleen 30 loppuun lisättiin virkkeet: ”Perustuslakivaliokunta toteaa kuitenkin, ettei perustuslaista tai perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännöstä ole johdettavissa velvoitetta yleisen edun valvontaan liittyvään viranomaisen ratkaisuja koskevaan muutoksenhakuoikeuteen. Hallintovaliokunta kiinnittää yleisesti valtioneuvoston huomiota siihen, ettei lainvalmistelussa pyritä perustuslakitulkinnoilla perusteettomasti rajaamaan lainsäätäjän harkintavaltaa.”

Kappale 31 muutettiin kuulumaan seuraavasti: ”Perustuslakivaliokunta on pitänyt viranomaisen muutoksenhakuoikeutta hallintolainkäyttöjärjestelmässä poikkeuksellisena ja katsonut etenkin viranomaisen yleisen muutoksenhakuoikeuden voivan muodostua ongelmalliseksi perustuslain 21 §:n 1 momentissa vaaditun asianmukaisen menettelyn kannalta, koska tällöin viranomainen saatetaan nähdä asianosaisen muodolliseksi vastapuoleksi. Valiokunta on toisaalta pitänyt viranomaisen muutoksenhakuoikeutta mahdollisena, jos se on lailla rajoitettu esimerkiksi oikeuskäytännön yhtenäisyyden ylläpitoon liittyviin perusteisiin (esim. PeVL 48/2017 vp, s. 5—6, PeVL 4/2005 vp, s. 3, PeVL 4/2004 vp, s. 10). Viranomaisen muutoksenhakuoikeutta koskevaa ympäristöoikeudellista lainsäädäntöä on lisäksi säädetty perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella (PeVL 67/2022 vp, PeVL 10/2014 vp, PeVL 61/2010 vp), mihin hallituksen esityksessäkin (s. 533) viitataan.”

Kappale 31 a poistettiin.

Ed. Elo ehdotti ed. Kontulan kannattamana, että valiokunta ehdottaa seuraavaa lausumaa: ” Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa laajasti aluehallintouudistuksen vaikutuksia ja tavoitteiden toteutumista eri toimialoilla ja ryhtyy tarvittaessa toimiin riittävien voimavarojen varmistamiseksi erityisesti riittävän valvonnan, yleisen edun ja palveluiden saatavuuden turvaamiseksi”. Ehdotuksesta äänestettiin mietintöluonnosta vastaan. Äänin 13-2 mietintöluonnos hyväksyttiin.

Valiokunnan lausumaehdotus muutettiin kuulumaan seuraavasti: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus tarkkaan seuraa valtion aluehallintouudistuksen keskeisten tavoitteiden toteutumista, uudistuksen toimeenpanon resurssien riittävyyttä ja vaikutuksia, erityisesti uudistuksen vaikutuksia lupaprosessien nopeuteen, sujuvuuteen ja ennakoitavuuteen, yleistä etua koskevan viranomaisen valitusoikeuden käyttöön sekä kielellisten oikeuksien toteutumiseen, ja antaa seurannan tuloksista ja havaituista kehittämistarpeista selvityksen eduskunnan hallintovaliokunnalle vuoden 2028 loppuun mennessä.”

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä valiokunta hyväksyi mietintöluonnoksen sihteerin täydennysehdotuksilla ja edellä todetuin tavoin muutettuna.

Valiokunta päätti yksimielisesti pitää käsittelyä asian ratkaisevana käsittelynä.

Ed. Räsänen, Honkonen, Elo ja Kontula varasivat tilaisuuden vastalauseen jättämiseen. Päätettiin, että vastalause on toimitettava sihteerille torstaina 5.6.2025 klo 14.00 mennessä.

Mietintöön jätettiin vastalause: Ed. Räsänen, Honkonen (liite C4), ed. Elo ja Kontula (liite D4)

Asian käsittely valiokunnassa on päättynyt.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 38/2025 vp

Vastine HE 38/2025 vp HaV 05.06.2025 hallitusneuvos Eeva Mäenpää, valtiovarainministeriö / vastine / A5
Vastine HE 38/2025 vp HaV 05.06.2025 johtava asiantuntija Linda Viitala, sisäministeriö / vastine / B5
Asiantuntijalausunnon liite HE 38/2025 vp HaV 05.06.2025 johtava asiantuntija Linda Viitala, sisäministeriö / vastine / esitys / C5
Vastine HE 38/2025 vp HaV 05.06.2025 erityisasiantuntija Jussi Lind, sosiaali- ja terveysministeriö / vastine / D5
Asiantuntijalausunnon liite HE 38/2025 vp HaV 05.06.2025 erityisasiantuntija Jussi Lind, sosiaali- ja terveysministeriö / vastine / esitys / E5

Vastine

Valiokunnassa olivat kuultavina:
- hallitusneuvos Eeva Mäenpää, valtiovarainministeriö, liite
- erityisasiantuntija Roosa Valkama, valtiovarainministeriö

- johtava asiantuntija Linda Viitala, sisäministeriö, liite
- pelastusylitarkastaja Tommi Luhtaniemi, sisäministeriö
- erityisasiantuntija Jussi Lind, sosiaali- ja terveysministeriö, liite

Merkittiin, että kokous ei enää ollut päätösvaltainen.

6. Muut asiat

Keskusteltiin kevätistuntokauden kokoussuunnittelusta.

Todettiin asian E 35/2025 vp asiantuntijasuunnitelma.

7. Seuraava kokous

Ilmoitettiin, että valiokunnan seuraava kokous on perjantaina 6.6.2025 klo 11.15.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Valiokuntaneuvos Minna-Liisa Rinne